

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Kmetska organizacija.

Vse se organizuje. Uradniki in duhovniki, trgovci in rokodelci, učitelji in delavci; vsak sebi in svoji stroki na korist. Tudi stiskanemu in ubožnemu kmetu ponujajo se od vseh strani rešilne bilke, in kmet pred propadom in poginom, zgrabi za vsako, še tako negotovo. Obično se mu vsaka odtrga, in posledica je: vedno globokeji padeč.

To vidimo pri različnih volitvah. Nikjer lastne volje, nikjer svobodnega samostojnega mišljenja.

Razni agitatorji prepričujejo ljudstvo in razkladajo svoje stranke goljufive programe. Zato jih je tudi velika večina, ki prodajajo svoje ne trdno prepričanje, upajoč boljših časov. A ti boljši časi nečejo priti, vedno bolj se odtujujemo od njih. Gorjé pa njemu, kdor bi si upal sotrpni- nom svojim odkriti in pojasniti žalostni položaj. Gorjé mu, kdor bi si upal odkrito nastopiti in odkrito delati za kmečki blagor. Kamenjali bi ga! Zaslepljeni trpini ogibali bi se njegovega groba in od daleč bi metali kamenje na njegovo gomilo. Toda to nas ne sme ustrašiti, da bi ne delali za pametno in resnično kmetsko organizacijo. Ne smejo nas, dragi kmetje sotrpini, strašiti nobene ovire, temuč delajmo, da se izkopljemo iz tužnega položaja in si ustanovimo lastno ognjišče. Brez ozira na desno in na levo, delajmo po lastnih težnjah in prepričanju, da dosežemo stanovsko neodvisnost in samostalnost, našemu bednemu stanju v blagor.

Kdor je naš, hodi z nami! Komur je mar za naš blagor, ne bo se bal nastopiti javno.

Organizujmo se! Organizacija naša pa ne bo tako lahka, kakor je na pr. organizacija duhovnikov.

Duhovniki imajo priložnosti, časa in sredstev v izobilju, vse pa družijo stanovska zavest, da so nedotakljivi. Družijo jih zavest, da morejo le z brezobzirnostjo napram vsem nasprotstvom vzdrževati organizacijo svojo. Če obračajo plašč po vetru, to jih ne briga mnogo.

Učimo se kmetje od teh zastopati svoje koristi. Organizujmo se na podlagi brezobzirnosti! Poiščimo si neodvisnih, značajnih voditeljev, ki bodo v resnici zastopali naše koristi. Korenito treba predrugačiti naš položaj. Ne konsumnih društev, temveč jeklenih in značajnih zastopnikov nam je treba. Zastopati nas pa morejo le možje, ki poznajo našo bedo. Le taki zastopniki, ki z nami trpé, ki z nami trepečejo pred gotovim poginom, ga bodo znali preprečiti. Kdor ni okusil ovsenega hleba, ne zna ga ločiti od pogače.

Ne bom navajal sredstva, katera nas kmetske robove vzdržujejo v sedanjem položaju, ne bom navajal ilustracij, v katere moramo zreti z zavezanimi očmi. Omenim naj le dejstvo, da zastopniki, ki so samo navidezno naši, služijo tudi drugi stranki. Dvema gospodoma se ne more služiti; zastopniki naši pa služijo tudi stranki, ki je obenem psevdo-kmetska stranka. Program njen zavzema tudi kmetske koristi. Kako se pa tudi kmetske koristi zastopajo, o tem imamo nebroj žalostnih dokazov. Če naših zastopnikov stranka ukrene kaj, kar je zelo dvomljive koristi za kmeta, hité zastopniki naši čez drn in trn za njo. Na naše proteste se ne ozirajo, običajno še ne odgovarjajo. Če pa odgovoré, so pa odgovori polni sarkazma in malo manjka, da nas očitno ne zasmejujejo. Ali so to zastopniki naši?! Njih namen je, obdržati kmeta v sužnosti nesamostojnosti. Vse njihovo delovanje stremi se v tem, da bodi kmet podlaga sebični njihovi stranki. Kmet delaj, sicer pa molči!

Zamorec, storil si svojo dolžnost, sedaj pa pojdi!

V drugih evropskih državah začelo se je gibanje med kmeti. Velikanske vspehe dosegli so kmeti v Nemčiji. Tam imajo kmetijski državni svet, deželne kmetijske zbornice, v državnem zboru pa neutrudne in neodvisne zastopnike, katerih delovanje in cilj je: kmetsko blagostanje.

Kako pa pri nas? Semtertje v dolgih presledkih pripeti se, da se kateremu okraju ali kmetijski podružnici izposluje z velikimi težavami kak stotak podpore, katerega je milostno darovalo kmetijsko ministrstvo.

Običajno pri takih priložnostih pa je, da se psevdo-zastopnikom kmetov ne zljubi potruditi se v kmetijsko ministrstvo, da bi tam poročali o razmerah prosilcev in priporočali ugodno rešitev. Posledice so: Kmetijsko ministrstvo podeli nekaj podpore in s tem je rešeno za dotični okraj kmetijsko vprašanje, obenem pa so prosilec zamašena usta za nekaj časa.

Kmetijske zbornice pri nas nimamo. Vsa v to stroko spadajoča vprašanja pretresuje kmetijska družba, oziroma onih par uradnikov, nastavljenih pri kmetijski družbi. Res je pri kranjski kmetijski družbi kranjski odbor, ki izborno rešuje društvene stvari, spadajoče v njegovo stroko, a kar je glavno, političnih, za kmetijstvo v sedanjih časih neobhodno potrebnih vprašanj ne more reševati.

Čez svoj delokrog poseči ne sme, nam pa treba organizacije in zopet organizacije in po organizaciji mož, ki bodo reševali kmetsko vprašanje v znaku po-

slaniške imunitete, značajnosti, neodvisnosti in trdne volje.

Za organizacijo treba delavnosti in žrtev, v prvi vrsti pa mož, voljnih podati si v ta namen roké. Dolžnost naša je, da se spoznamo, da se z združenimi močmi ubranimo pogina.

Potreben v ta namen bi bil shod kranjskih kmetov. Na shodu pretresimo žalostni naš položaj in na podlagi resolucij in predlog, sklenjenih na I. kmetskemu shodu podajmo si bratsko roke in z geslom: »Kmetski blagor«, hitimo do zmage in blagostanja.

Kdor je naš, hodi z nami.

Luteranska dôba na Slovenskem.

(Konec.)

Lahi so bili že zgodaj po grajščakih in meščanih popolnoma izžeto ljudstvo. Ti niso mogli dajati dosti denarja papeštvu. Preselil se je papež na Francosko. Rim je zaradi tega ubožal, ker ni bilo toliko bogatega zapravljivega duhovenstva v njem, kajti Rim je po večjem živel od duhovnikov, ki so tam drug na drugem sedeli. Tje v Rim so prišle velikanske, po vsem katoliškem svetu nabrane svote denarja. Rimljani so tedaj skušali papeža nazaj dobiti. Papež je šel; — Francozi so volili družega; katoliška cerkev je imela dva papeža v istem času. Francoski duhovniki in plemenitaši so bili jezni in niso hoteli pošiljati papežu v Rim več denarja.

Na Angleškem so se v 14. stoletju popolnoma sprli z Rimom. Grajščaki so tam že zdavnej zavidljivo gledali bogastvo katoliške cerkve v svojih deželah; želeli so to bogastvo pridobiti. Kmetje so tudi želeli, da se razdeli to bogastvo. Prilicno nastopi neki župnik Wiklif proti katoliški cerkvi, in Angleži izstopijo iz nje in si razdele njeno premoženje. Z Angleškega tedaj tudi ni bilo kaj dobiti za papeža in njegov dvor ter državo. Papeži namreč ne živijo od samega zraka niti od samih molitvic. Ostali so tedaj nemški in slovanski kraji. Papež Aeneas Silvius Pij II. je pisal nemškemu škofu, da so Nemci bogati; oni naj dajo zanj denar.

Na Nemškem se je hotelo vse dobiti, in papeževi nabiralci so hodili od škofije do škofije. Menih Tetzel pa je naletel na Martina Luterja, ki je bil (leta 1508) vseučiliški profesor v Wittenbergu in ta je zagrmel in pod njegovim imenom se je vršila dogodba, ki jo zovemo reformacija.

Bila je jednaka, ko ona 100 let po prej na Češkem in Angleškem. Bila je po

večjem gospodarska prekucija. Za vero ni bilo začetkoma toliko zanimanja in tudi pozneje je bila ta le zastava, za katero se je hodilo v boj proti kaščam katoliškega duhovenstva. Grajščaki, knezi, kmeti, meščani vsi so stegovali po teh kaščah svoje prste. Dobili so jih knezi in grajščaki v svoje roke, kmet pa je šel prazen stran. Prehudo ravnanje ž njim po fevdalni gospodi ga je razkačilo, da se je l. 1515. in 1525. puntal; to in prepričanje, da cerkvena bogastva on nič ne dobi in da tlaka desetina ostane, mu je leta 1573. sililo batino v roke. V takih ustajah bil je kmet tudi že prej na Italijanskem in Francoskem. To vse se je pripravljalo od 12. do 16. stoletja. Na Češkem je buknila ta revolucija že v 14. stoletju. Povsod je bilo jednako gospodarstvo in to je povsod rodilo iste posledice.

V drugem članku podamo popis te revolucije, kako se je na Slovenskem vršila in 100 let trajala. Bila je najlepša doba slovenske zgodovine. Da se ista bolje razume, podati smo morali prej v glavnih črtah zgodovino fevdalnega gospodarstva do 16. stoletja sploh.

Za negotovimi nameni.

Slovaški spisala L. Podjavorinska.

IV.

Drugi dan po razgovoru z Zuzko je bil Samko sama šala in smeh, dobrikaje se materi, da je bilo veselje. Ves dan je dovažal rž v skedenj ter vsak hip pritekkel k materi. Bil je do nje tako nežen, tako pozoren, da se je Melanova zdela sama sebi mlajša, nego je bila v resnici. »Daj Bog, da se to popravi«, mislila je veselo, oziraje se z ljubeznjivim očesom za Samkom; »ni ga še ta potepenka popolnoma pokvarila. Saj ona, revica, ne more za to, da mu je začarala.

Melanovi so se šteli pred nekaj leti k najpremožnejšim gospodarjem v vasi; pod roko previdnega Melana in njegove varčne žene je vse kar naraščalo. Saj sta tudi imela za koga shranjevati. Najstarejša otroka, Martin in hči Betka, sta bila že precej odrasla, ko se je rodil Samko. Melan je živel le za svoje otroke ter shranjeval, stiskal skoro do skoposti, samo da bi bili otroci preskrbljeni, ko odrastejo. Toda Bog je drugače naravnal. Vročinska bolezen, grozno besneča, je podrla šibko jelko, dvajsetletnega Martina; pokosila je tudi nežno cvetico, šestnajstletno Betko. Melan je obupal — niti smeh malega Samka, niti močna vera njegove žene, katero mu je vcepljala, ga ni mogla potolažiti. Smrt otrok je zlomila njegove dušne moči; hoté utopiti svojo žalost, poprijel se je mož steklenice. In dobro se je je poprijel. Čez dve leti uničen telesno po tem strupu umrl je, potegnivši seboj precejšen del svojega imetja. Hudo udarjena Melanova je ostala sama in vso svojo ljubezen je prenesla na Samka. Ta, komaj dvanajstleten, se je poprijel gospodarstva ter postal njena desna roka. Težko delo je nekoliko zaprečilo njegov telesni razvoj, toda lice mu je ostalo gladko, skoro dekličje, prijetno, dobrosrčno. Tudi košček materinega tihega, krotkega značaja je prešel nanj. Mati mu je dovolj zgodaj poiskala nevesto, svojo krstno hči Katoliškovo Doro; toda s svatbo so morali čakati, kajti Samko še ni imel dovoljenja

k ženitvi. Tu pa je Zuzkin prihod prekrizal vse načrte. Samko je bil ves spremenjen. Dorke se je izogibal, zato pa je pogosteje zahajal k Mikulovi koči. Melanova ni imela dovolj časa, da bi slišala vse tetine pritožbe na sina. Zuzkin odhod je sicer srečno naredil temu znanju konec, ko pa se je čez dve leti vrnila, se je to zopet povrnilo, in sedaj je že prav resno mislil na svatbo z Mikulovo hčerko. Melanova je jokala, Zuzko pa oštela, kakor ji je velelo užaljeno materino srce, toda ta se je smijala in Samko je ostal trdovraten. On sam ni vedel, čemu se je zaljubil v dekle, katere značaj je bil njegovemu uprav nasproten. Vlekla ga je za seboj z neznano močjo, v kateri, resnica, je igrala glavno ulogo posebna krasota, ki je omamila na prvi pogled vsakogar. Vendar pa bi Melanova — največ tej lastnosti na ljubo — ne bila tako odganjala Zuzke, ko bi bili le njeni stariši, dasi revni, živeli tako, kakor drugi ljudje v vasi. Toda kako bi mogla to prenesti, da bi se ime njenega sina oglašalo s prižnice z imenom Mikulove hčerke, teh klatežev in lahkoživcev?! Saj jim ni bil nikdo prijatelj; nikdo ne vé, odkod so prišli in čemu so se tu nastanili. A Bog vé, kodi hodijo, kadar gredo »v svet«, če se le zopet ne potikajo z komedianti? Pri takih ljudeh je vse mogoče, ki še stanujejo ločeni od drugih. Da znajo kake vraže in čarodejstva, to je sveta resnica: tega neovrgljiv dokaz je Samkova ljubezen.

Samko ni odšel po večerji za družino, marveč donesel si je v hišo jarem ter začel na njem nekaj popravljati. Mati, razveseljena s to spremembo, sedla je za mizo in, položivši roke v krilo, opazovala vsako njegovo gibanje. To se že davno ni zgodilo, da bi na večer, razun petka, on obsedel doma; navadno je šel s tovariši, ali pa jo je krenil sam pod Mikulova okna. Todá nocoj ga nič ne mika. Zuzka mu je sama pred nekaj časom prepovedala, naj bi ne hodil zastonj, in sam je tudi opazil, da je ne veselé njegovi obiski. Toda to le zategadelj, ker noče, da bi jo mati zato ošteli. — — No saj to ne bo dolgo več trajalo. Ko pove materi, kako ima Zuzko rad, da ne more in ne more živeti brez nje, tudi ona ji potem ne vskrati svoje ljubezni; sprejme jo za nevesto ter jo bo imela rada, kakor njega.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranji položaj. Nemci so zaradi uveljavljenja nagodbe zagnali velik krik in skušajo to priliko porabiti, da strmo-glavijo sedanjo vlado. Na to delajo tudi socialni demokratje. Agitacijo jim olajša novi davek na sladkor, ki znaša šest krajcarjev pri kilogramu. Dasi tudi mi ne priznavamo ustavnosti vladne odredbe, in zlasti obsojamo novi davek na sladkor, moramo vendar priznati, da sila kola lomi, in da vladi druga pot sploh ni bila odprta. Klerikalni poslanci so v »Vaterlandu« naznanili, da bodo z veseljem glasovali za novi davek na sladkor.

Srbija. Razkralj Milan je najel nekega Kneževiča, da je nanj z gluhimi patronami vstrelil, potem pa je stvar zasukal tako, kakor da se je srbska radikalna stranka, katera ima na svoji strani ves narod, najela Kneževiča, da razkralja Mi-

lana res ustreli. Milan je dal na stotine ljudi, mej njimi bivše ministre, oficirje, visoke uradnike, duhovnike in kmete zapreti, razglasil obsedno stanje v Srbiji in ustanovil naglo sodišče, da bi se spravilo pod zemljo radikalne voditelje, dasi so popolnoma nedolžni, in se jim ničesa ne more dokazati. Ljudje beže vsled tega trumoma iz Srbije ali pa v gore, kjer se združujejo v četo. Milan najbrž ne bo dosegel svojega namena, ker je na straži mogočna Rusija.

Belgija. Vsled odpora liberalcev in socialnih demokratov se klerikalcem ni posrečilo izvršiti nameravano sleparsko volilno reformo. Klerikalno ministrstvo je moraló odstopiti. Sledi mu sicer zmerno novo klerikalno ministrstvo, ali tudi temu ne bo dolgo obstati. Klerikalizmu je odklenkalo.

Španska. To nekdanj tako cvetočo, močno in bogato državo je klerikalizem spravil na beraško palico. Ljudstvo je šele sedaj spoznalo, kaka nesreča je klerikalizem in se je začelo proti njem dvigati. V državnem zboru je mnogo poslancev zahtevalo, naj se spode jezuitje iz dežele in naj se zapro samostani.

Filipine. Amerikanci so mislili, da uženo brez vseh težav filipinske ustaše v kozji rog. Vojskovali so se ž njimi celo leto, pošiljali po svetu poročila o sijajnih zmagah, a zdaj se je izkazalo, da so bili vedno in povsod grdo tepeni, in da je njih položaj na Filipinah uprav obupen.

Dopisi.

Iz Zagorja ob Savi, sredi julija. Po storjenem delu lahko človek sladko zaspi. Tako si misli naš kapelan Škrjanec. Toraj Zagorje, sedaj si dobilo klerikalno lice. Tu niso več tla za liberalizem in socialno demokracijo. Padel si steber, ki si stal kot hrast, v prah te je zmlel »zagorski spasilelj«, dvignil se ne bodeš nikdar več. Danes ti še kliče »Memento mori« — a jutri ti že misli peti »Miserere«. Kajne g. kapelan, potem bomo enkrat srečni Zagorci, kadar bomo liberalnega in mokrškega hudiča za večno pahnili v peklo? Zagorci!! Na delo, kliče nas naš narodni ponos, da moramo svobodno misliti. Ne držimo križem rok, ampak pričnimo resno, da pokažemo »zagorskemu spasilju«, da pri nas še niso ugodna tla za klerikalnega zmaja. Dasiravno misli kapelan, da ga bode kmalo izpustil, da bo požrl še tiste, ki svobodno mislimo in nočemo vodo na njegov mlin navajati. Potem bo »rešeno« nekdanj tako radikalno Zagorje. Tako nekako si domišlja naš kapelanček v zadnjem »Glasniku«. Gospod kapelan, svetujem Vam, da kadar bo Vas zopet volja, kaj tacega pisati, da pošljete raje prej po led, da si ga boste dali na glavo, da Vam malo ohladi Vaše prevroče možgane, potem boste pa drugače pisali. Predobro poznamo klerikalno hinavščino. Spominjate se še g. kapelan, kako ste se bratili z nemčurji! A zakaj?? — No ste si mislili, »če gre, gre, če ne gre, pa ne gre«. Res ponosna je lahko majka Slava na tako hrabre sinove, kot je »zagorski spasilelj«. Kažete se res navdušenega narodnjaka, ko ste se hlinili krog nemčurjev ter zabavljali

čez nas in izdajali svoj narodni ponos. A kaj so Vam dali za plačilo? No, moralno brco ste dobili. Res, vsak, kdor ni slep, mora uvideti, da bi kapelan prav rad ribaril, — a žalibog voda je vedno bolj čista. Kmetje in delavci! Ne verjemite sladkim besedam, če ravno pridejo iz ust dušnega pastirja. Ni Vam treba misliti, da Vas bo kdaj kapelan rešil. Res, da Vam slika lepo bodočnost in da vedno govori, da je njegovo srce za kmeta in delavca, a to so prazne fraze. Vstrajajte in ne pustite se izkoriščati!

Iz Gradišča pri Št. Jerneju, konec julija. Izvedeli smo, da nas »Slovenec« dolži, da iz naše vasi prihaja vest, da kartajzi, ki so kupili Pleterje, niso prave, ali kakor piše katoliške vere. To je laž, ki se je skovala najbrže v škofovskem konviktu v Ljubljani. Tako neumen ni nobeden Gradiščanov in nobeden kmetov šentjernejske fare, da bi to mislil. Prepričani smo nasprotno vsi, da so in bodo ti kartajzi ravno taki možje in tiste vere, kakor so bili njihovi predniki. Kaki pa so predniki bili, to pa vemo mi iz te fare iz pripovedk starih ljudi. Ne imejte nas, farovski ljudje pri »Slovencu«, za take nemneže, da bi kartajzom drugo vero in po tej veri podtikali drugo življenje. Da pa je škoda Pleterjev, da je škoda, da istih ni naša občina kupila, o tem je vsa fara jedina; da je šlo listje, in da so šla drva k zlodju, o tem tudi. Naš prisrčno ljubljeni dekan, g. Fettich-Frankheim, so nas zaradi tega že iz prižnice oštevali ter rekli, da se bo po naši ravnini odslej naprej raztekavalo iz Pleterjev samo čisto, in zraven še francosko zlato. Sicer pa vprašamo, kaj Vas farovške ljudi ta prodaja tako skeli? Ali menda vendar ni prav? Slišimo, da ste socialisti, ki hočete posebno kmetu dobro postljati, in s tem nakupom se še naši živini ni postljalo bodi kako že.

Več Gradiščanov.

Domače in razne novice.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela dne 3. avgusta na Vrhniki svoj letošnji občni zbor. Udeležba je bila velika, sprejem je bil krasen. Predsednikom je bil zopet izvoljen prečastiti monsignor Zupan. Dosedanjega blagajnika kurata Koblarja so vrgli iz odbora. Bil je veliko let blagajnik, a njegovo politično postopanje in sramotni način njegovega časniškega bojevanja se je tako pristudil ljudem, da so rekli: Ta mož ni več vreden, da bi sedel v odboru družbe sv. Cirila in Metoda, torej ven ž njim. In tako se je zgodilo. Koblar je dobil brco in odletel na cesto.

Boj za kmetijsko družbo. Klerikalei se kar pené same jeze, ker se jim pri občnem zboru ni posrečilo dobiti kranjsko kmetijsko družbo v svoje roke in zdaj slepijo kmetosko ljudstvo z vsakovrstnimi lažmi, da bi družbi škodovali in člane proti njej naščevali. Kdor ima količkaj soli v glavi in ni slep na obe očesi, tisti mora uvideti, da zamore kranjska kmetijska družba samo tedaj vspevati, če se ne zanesejo vanjo politična nasprotstva, če ostane družba, kakršna je bila doslej: ne liberalna in ne klerikalna družba, nego kmetijska družba. Delovanje kmetijske

družbe je bilo blagoslovljeno, prav ker je družba stala nad strankami, ker so bile v njej zastopane vse stranke, in ker je bila izključena iz nje politika. Klerikalei bi se iz dveh vzrokov radi polastili družbe: Na jedni strani vedo, da bi družbo lahko politično izkoristili zase, na drugi strani pa se jim sline cede po njenem premoženju. Družba ima kacic 50.000 gld. premoženja in dobiva lepe podpore vsako leto. Klerikalni pristaši so sami priznali, da bi družbin denar porabili za zgradbo skladišča, da rešijo svoja bankerotna konsumna društva, katerih vsaka je dolžna ljudski posojilnici povprek 10.000 gld. in katera bodo v kratkem prišla vsa na kant. Ta bankerotna društva naj se rešijo z denarjem kmetijske družbe. Pozor torej kmetje, ne dajte se oškodovati!

Neverjetno pa vendar resnično. Na Goričici poleg Domžal praznovalo bo te dni nekaj duhovnikov 25letnico svojega mašništva. To je popolnoma zasebna stvar dotičnih duhovnikov, katera mora k večjemu zanimati prečastite kuharice in mežnarje, ki pa je brez vsacega pomena za druge ljudi. Domači duhovnik pa ni tega mnenja. Po njegovi sodbi je to praznovanje 25letnice velikega pomena za celo občino, četudi je med praznovanci največ takih, za katere ljudstvo niti ne vé, da so na svetu. V nedeljo dne 23. julija 1899. l., torej koncu 19. stoletja, je ta domači duhovnik z lece zaukazal: 1. imenovani dan je za celo občino praznik; 2. na predvečer morajo ljudje v vseh vaseh v občini prirediti razsvetljavo; 3. na praznik morajo priti deputacije se poklanjat in čestitat srebrnomašnikom. — V starih časih, ko je še vladala tlaka, so graščaki takim ukazom še dostavljali, da dobi 25 batin, kdor ukaza ne izpolni. Na Goričicah se ta pot kaj tacega še ni oznanilo, ali že ukaz sam svedoči, da se s hitrimi koraki bližamo blaženim časom, popisanim v »4000«.

Politično in gospodarsko društvo za Notranjsko vabi k shodu, kateri bode v nedeljo, dne 6. avgusta t. l. ob 4. uri popoldne v Starem trgu pri Ložu v čitalnični dvorani pri gosp. Franu Pečetu. Vspored: 1. Poročilo o deželnozborskem delovanju, poroča deželni poslanec gosp. Ivan Božič. Narodno gospodarstvo in politične razmere na Kranjskem, poroča deželni poslanec g. dr. Ivan Tavčar. 3. Utemeljevanje in ustanovitev »Narodnega gospodarskega društva«, poroča g. Franjo Peče. 4. Delovanje in nameni političnega in gospodarskega društva za Notranjsko, poroča g. dr. Drag. Treo. 5. Slučajnosti. Vstop k shodu je dovoljen le proti izkazu vabila, glasečega se na ime udeleženca. Ker je vspešnost tega shoda velezanimiv, in tudi velevažen radi ustanovitve »Narodnega gospodarskega društva«, pričakuje odbor političnega in gospodarskega društva za Notranjsko obilne udeležbe in upa, da se vsi vabljeni tega shoda sigurno udeležijo. Odbor vabi uljudno k obilni udeležbi.

Kupčija s prašiči na Štajerskem in Kranjskem ne more napredovati, ker nobena deželna vlada, razen Češke, še ni ukrenila, da bi odprla izvoz iz teh dežel. Ako je vlada v Pragi že 7. m. m. naznala, da ni nobene svinjske kuge ne na Štajerskem, niti na Kranjskem, zakaj druge vlade istega ne storé? To zopet potrjuje, da vlada v tem oziru popolna samovolj-

nost, in da ni v razglasenju svinjskih zaprtij nikakoršne enakomernosti. Izvoz s Kranjskega in Štajerskega na Češko so odprli, v tem ko je v Istro in na Tirolsko še vedno zaprt. Svinje s Štajerskega še danes ne smejo na Kranjsko, ne v Istro, ne na Koroško, ne na Solnograško in ne na Avstrijansko; s Kranjskega pa ne na Koroško, Tirolsko, v Istro in Avstrijansko. Po trgovinskem in železničnem ministrstvu sestavljeni in razglašeni izkazi kažejo take nedostatke, kakor da bi vsaka vlada svojo samovoljnost pokazati hotela, na škodo vse trgovine.

Čedalje lepše. Sedanje ministrstvo, ki osrečuje narode z najörnejšim klerikalizmom in z velikanskim zvišanjem užitniških davkov, hoče menda nam Slovencem posebno jasno pokazati, da ima plemeniti namen, dejanski uveljaviti nemški binokostni program. To kažejo imenovanja. Ravno kar se je izvršilo imenovanje nekaterih davčnih uradnikov za Kanal, za Bovec, za Cerkljo in za Komen, torej za sodne okraje, ki so popolnoma in izključno slovenski. In kake uradnike je vis. vlada poslala v te kraje? V Kanal pride davkar, ki ne zna slovenski, v Bovec pride davkar, ki ne zna slovenski, v Cerkljo pride kontrolor, ki ne zna slovenski in ne nemški, in v Komen pride davkar, ki ne zna slovenski. V Cerklju in v Komnu oba višja davčna uradnika ne bosta znala jezika ljudstva! Ni dvoma, da je vlada namenoma odbrala za imenovane kraje jezikovno nezmožne uradnike.

Preprečen shod. Za minolo nedeljo je bil napovedan velik shod v Vuzenici v marnberškem okraju, na katerem so nameravali poročati drž. poslanec Robič in dež. poslanca dr. Dečko in dr. Rosina. Za shod so se delale velike priprave, in vse je kazalo, da bode impozanten, a v zadnjem trenutku se je shod izjalovil, ker je gostilničar Mravljak odpovedal dvorano, ki jo je bil dal prej na razpolaganje. Poroča se, da je Mravljak pregovoril nemško-nacionalni okrajni glavar.

Grozen umor. Pred 14 dnevi je ponoči v Suhadolu (brusniška fara) neznan zločinec umoril 26 let staro Jožefo Grubar. V ponedeljek zjutraj so jo našli mrtvo, s prerezanim vratom in vso razmesarjeno. Blizu tri leta starega otroka, kateri je spal pri umorjeni materi, zavil je zločinec v odejo ter ga dejal pod blazine, hoteč ga menda tako zadušiti; otrok živi ter je bil samo malo obtolčen ter precej oškropjen od krvi umorjenke. Grubaričin mož živi v Ameriki, od koder ji je še pred kratkim poslal okoli 500 gld.; dasi so našli denar nedotaknjen, se vendar sumi, da je morilec zaklal ženo, hoteč jo oropati. Morda pa je bil morilec grd pohotnik. Umor Josipine Grubarjeve je silno vznemiril vse prebivalstvo. Grozno, uprav nepopisno razmesarjeno umorjenko je našel posestnik Hudaklin blizu njene hiše. Bila je oblečena samo v ošpetelj, sicer pa povsem gola. Krvavi sledovi v hiši in zunaj hiše svedočijo, da se je bil mej siromašno ženo in mej morilecem vnel ljut boj. Gotovo je bil morilec oškropjen ves s krvjo. Orožniki so se močno trudili, da vlové storilca. Sum je padel na 27letnega dninarja J. Zevnika. Ta je bil na jako slabem glasu in že večkrat kaznovan. Ko so ga vprašali, kje je bil dotično noč, je trdil, da je spal pri svoji ljubimki. Ta pa je izpričala, da to ni res. Vrh tega so videli

ljudje Zevnika dan po umoru, ko si je skrivaj na vodi pral obleko. Zevnik se nahaja v preiskovalnem zaporu.

Vrhiška železnica se je 23. julija na slovesen način otvorila in naslednji dan izročila prometu.

Grozna nesreča na železnici se je primerila pri postaji Rikarja ves na Korškem. Z vso hitrostjo vozeči brzovlak Franzensfeste-Maribor se je blizu te postaje pri nekem ovinku nakrat raztrgal. S strašnim hrupom so se vagoni prekucavali in padli do dvajset metrov daleč z železniškega nasipa, kjer so se deloma zarili v zemljo, deloma so vsi polomljeni obležali drug na drugem. Zavladala je nepopisna panika, in strašno je bilo slišati ihtenje po vozovih ležečih ranjencev, jokanje otrok in žená. Vladala je popolna tema. Nekateri pogumnejši moške so v bližini nabrali suhljadi in napravili ogenj. Ob tej razsvetljavi so se lotili rešilnih del. Prvega so spravili iz podrtega voza železniškega uradnika Wallisa. Ko so ga rešili iz železja in lesovja, med katerimi se je nahajal, so mu padla čreva iz telesa. Mož je kmalu potem umrl. Mej tem je prišel poseben vlak iz Celovca z raznimi zdravniki, prihiteli so tudi gasilci iz raznih krajev, in se je tako mogla rešilna akcija nadaljevati hitreje. Razun Wallisa je umrl še en potnik, železniški uslužbenec Neček. Šest posebno težko ranjenih oseb so prepeljali v bolnico v Celovec. Poleg teh pa je še mnogo drugih oseb težko ali lahko ranjenih. Pravo število še ni znano.

Občinske volitve v Žireh. Klerikalci so sila veliko vpili o občinskih volitvah v Žireh. Trdili so, da so bile nezakonite in da se ovržejo. Podali so res pritožbo, a vlada jo je zavrnila kot neutemeljeno.

Bratno društvo v Tržiču je praznovalo 23. julija blagoslovljenje svoje zastave. Slavnost se je sijajno obnesla, dasi so klerikalci proti njej rogovili kakor besni. Kaplanu je prihitel na pomoč še škof.

Razkol na Goriškem. Kaže se, da se vname tudi na Goriškem tisti boj, ki ga imamo na Kranjskem. Za zdaj so klerikalci začeli gonjo proti dr. Tumi, a vse je tako napeljeno, da se razdeli dežela na klerikalce in na liberalce. Na Goriškem vidimo, kako resnično je očitjanje, da klerikalec tudi hišo užge, če ne more v njej gospodovati.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu juliju 1899 je 140 strank vložilo 23378 gld. 85 kr., 103 strank vzdignilo 13782 gld. 51½ kr., 27 strankam se je izplačalo posojil 11985 gld., denarni promet 97463 gld. 59½ kr.

Okrajna bolniška blagajna v Kamniku. Pred kratkem so se vršile volitve v odbor. Domžalski Tirolci so na vse načine skušali, da dobe blagajnico v svoje roke. Našli so tudi nekaj Slovencev, ki so ž njimi potegnili, a vzlic tem so grdo pogoreli. Narodnjaki so zmagali popolnoma.

Eksplodizija na vojni ladji. V zalivu pri Korčuli se je prejšnjo soboto primerila strašna nesreča. Na avstrijski torpedovki »Adler« je razpočil kotel. Eksplodizija je bila silna. Ubiti so bili pomorski častnik Grabmayr, jedini sin lani vpokojenega dvornega svetnika v ministrstvu, Grabmayra, višji mašinst Deotto, mašinista

Siegl in Ulipič ter kurjač Miljan; ranjena sta bila pilot Kocijan in mornar Muškardin. Eksplodizija je bila tako silna, da je ladjo močno poškodovala, kotel pa iz ladje vrgla v morje. Vzrok eksplozije še ni popolnoma pojasnjen, domneva se pa, da je bil kotel iz tako slabega materiala narejen, da ni prenesel tolikega pritiska para, kakor ga bi moral prenesti. Žrtve rečene eksplozije in oba ranjenca je torpedovka »Komet« prepeljala v Splet. Spremljala jo je na tem žalostnem potu vsa na pomoč došla eskadra. Ponesrečena torpedovka »Adler« je 85 ton obsežna. Na torpedovki sta bila dva častnika, kapitan Kamilo pl. Schwarock in ponesrečeni Grabmayr ter 14 mož in pomorno moštvo.

Nova čitalnica v Trstu se snuje za mestni okraj sv. Jakob, kjer se sploh slovenski živelj krepko giblje in se organizuje na odločen upor narodnim nasprotnikom.

Milionarka ljubi kočijaža. V Newyorku se je dala milionarka Addil Philips skrivaj poročiti s svojim kočijažem Benom Kennedyjem. Milionarka je velika lepota, stara 18 let, kočijaž pa ubožen 28leten Irec. Strijc milionarkin je kočijaža zapodil, a milionarka je ušla z njim. Premoženja ima mlada žena 7 milijonov dolarjev.

Lastnega otroka umoril. Iz Lvova javljajo: Neki kmet iz okolice Podwolo-czyska je prodal na sejmu svojo kravo za 50 gld. Domov prišedši je dal bankovec soprogi, katera ga je v svoji neprevidnosti položila na okno. Nje petleten sinček je bankovec vzel ter ga na drobne kosce raztrgal. Ko je kmet to videl, se je tako raztogotil, da je v svoji jezi preklal sinčku glavo. Njegovo ženo je zadela vpričo strašnega prizora srčna kap; morilec otroka pa je šel na podstrešje, kjer se je obesil.

V gozdu od gladu umrla. Nemški listi poročajo, da so našli nedavno 7letno hčerko delavca Kolodowskega iz Bernana mrtvo v gozdu. Otrok je šel s svojimi starši v gozd po jagode ter se je zašel. Vse klicanje je bilo zaman. Naslednje dni so preiskali ves gozd daleč na okoli, a deklice ni bilo najti nikjer. Pred nekaj dnevi pa so našli deklico z raztrgano obleko v gostem grmovju ležečo. Bržčas je hodila dolgo časa po gozdu, a končno se je skrila v grmovje, kjer je od gladu umrla.

Pri darovanju maše zastrupljen. Župnik v Cicognoli blizu Pavije, Gianbattista Berri, je bil nedavno na posetu blizu Genove ter je tudi ondi vsak dan bral mašo. Pri neki maši pa se je pri zavživanju nakrat zgrudil na tla in umrl. Ministrant mu je mesto vina pomotoma nalil močne tekočine, s katero se čistijo svetilke.

Loterijske srečke.

Gradeo, 22. julija.	70, 37, 13, 3, 7.
Lino, 29. julija.	21, 36, 35, 87, 14.
Brno, 26. julija.	85, 10, 71, 74, 27.
Dunaj, 22. julija.	33, 80, 59, 49, 15.
Trst, 29. julija.	44, 66, 25, 8, 75.
Praga, 2. avgusta.	2, 57, 56, 50 89.

Tržne cene v Ljubljani

29. julija 1899.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, 100 kg	10	—	Špeh povejen, kgr.	70	—
Rež,	8	—	Surovo maslo, „	90	—
Ječmen, „	7	—	Jajce, jedno . . .	02	—
Oves, „	6 50	—	Mleko, liter . . .	04	—
Ajda, „	8 50	—	Goveje meso kgr.	60	—
Proso, „	8	—	Telečje „	55	—
Koruza, „	5 60	—	Svinjsko „	36	—
Krompir, „	3	—	Koštrunovo „	50	—
Leča, „	11	—	Piščanec . . .	18	—
Grah, „	12	—	Golob „	180	—
Fižol „	10	—	Seno, 100 kilo . .	6 60	—
Maslo, kgr.	1	—	Slama, „	4 60	—
Mast, „	68	—	Drva trda, klfr. .	4 60	—
Špeh svež, „	62	—	„ mehka, „	4 60	—

Vožnje karte in tovarni listi v

AMERIKO.

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna

naravnost v

Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesionirana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

Red Star Linie

Dunaj IV., Wiednergürtel št. 20

ali pa

Anton Rebek

Kolodvorske ulice šte. 29 v Ljubljani

Postranski zaslužek

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa **domače zavarovalne družbe prve vrste.** Ponudbe pod „1.798“ Gradec, poste restante.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, ki Vam bode gotovo ugajal, to je iz čiste cikorijske in sladove tvarine napravljena domača „Kava“ in „Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda“.

Dobiva se povsod!

Glavna zaloga pri: **Iv. Jebačinu** v Ljubljani.

Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda!